

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – NOVEMBER 2024

Revisorer har en väldigt viktig roll i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det finns därför högt ställda krav på att revisorer ska bedöma, begränsa och övervaka riskerna för att bli utnyttjade för penningtvätt och finansiering av terrorism. I detta nyhetsbrev sammanfattar Revisorsinspektionen några av de iakttagelser som myndigheten gjort i sin tillsynsverksamhet samt ger exempel på användbara informationslänkar.

IAKTTAGELSER FRÅN TILLSYNSVERKSAMHETEN

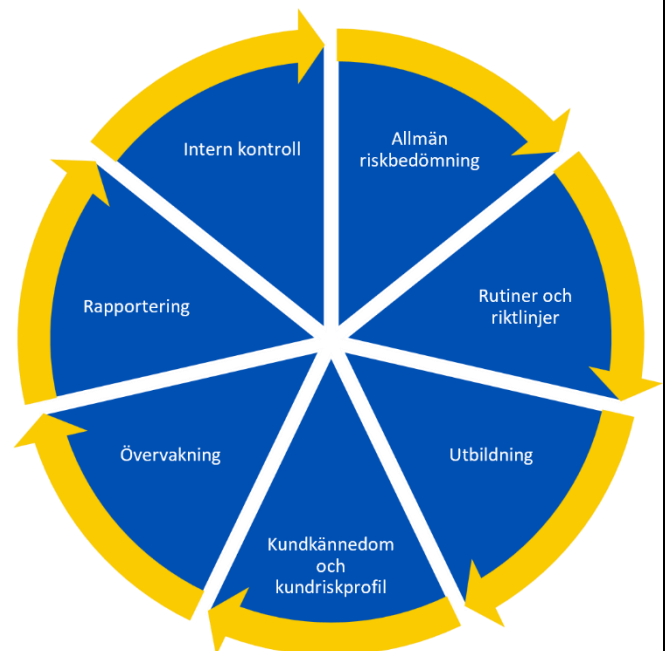
Såväl revisionsföretag som enskilda revisorer har skyldigheter enligt penningtvättsregelverket.¹ Revisionsföretagets åtgärder är kopplade till förhållandena i den egna verksamheten. Den enskilda revisorns skyldigheter avser i huvudsak åtgärder för att omhänderta riskerna i den specifika kundrelationen.

Revisionsföretagets åtgärder

Syftet med den allmänna riskbedömningen

Den allmänna riskbedömningen ska besvara frågan om och hur revisorerens tjänster kan användas för att exempelvis dölja viss egendoms samband med brott eller brottslig verksamhet samt hur stor risken är för att detta sker. Det är alltså hot mot, och sårbarheter i, den egna verksamheten som ska bedömas. Tillsynen visar dock att det dels förekommer att revisionsverksamheter helt saknar allmän riskbedömning, dels att det visserligen finns ett dokument där verksamheten som sådan beskrivs, men utan värdering av risken för att denna ska utnyttjas som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det förekommer också att den allmänna riskbedömningen förväxlas med den bedömning som ska göras av riskprofilen för de enskilda kundrelationerna.

I Revisorsinspektionens penningtvättsföreskrifter preciseras vad den allmänna riskbedömningen ska innehålla. Revisorsinspektionen har också, inom ramen för arbetet

¹Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2021:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna).

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – NOVEMBER 2024

i Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, tillsammans med Fastighetsmäklarinspektionen samt länsstyrelserna i Skåne, Västra Götaland och Stockholm tagit fram en film som stöd för hur man kan och bör tänka vid arbetet med sin allmänna riskbedömning. Se länkar nedan.

Bedömning av risk i den allmänna riskbedömningen

Revisorsinspektionen har i flera fall uppmärksammat att revisionsföretag anger att riskerna i deras verksamhet är låg, ofta utan att denna bedömning motiveras närmare.

Detta skulle givetvis teoretiskt sett kunna stämma, men Revisorsinspektionen bedömer att risken i de allra flesta fall bör anses vara normal (jämför sektorsrisken i den Nationella riskbedömningen 2020/2021, se länk nedan).

Det krävs därför enligt inspektionens mening avvikande omständigheter i det enskilda fallet för att ett revisionsföretag generellt ska kunna bedöma att risken i dess verksamhet är låg. Det bör i sammanhanget också betonas att syftet med en allmän riskbedömning inte är att komma fram till att risken är låg, utan att identifiera och värdera de risker som faktiskt finns så att dessa kan hanteras.

Användandet av mallar vid upprättandet av allmän riskbedömning samt rutiner och riktlinjer

Revisorsinspektionen förstår viljan att ha mallar att lita sig mot vid upprättandet av allmänna riskbedömningar samt rutiner och riktlinjer. Det är viktiga dokument och det kan vara bra att utgå från en mall, så att ingen bedömning eller omständighet glöms bort. Alla verksamheter är emellertid unika och det är därför närmast omöjligt att få ett rättvisande och heltäckande resultat om man använder sig av en mall utan att utveckla och anpassa den till den egna verksamheten. När ett revisionsföretag använder sig av en mall har företaget därför ett ansvar att se till att den slutliga produkten – allmän riskbedömning eller rutiner och riktlinjer – täcker alla de områden som penningtvättsregelverket kräver. Detta innebär att de bedömningar som görs och de handlingsalternativ som beskrivs måste grunda sig på den egna verksamheten samt att uppgifterna i dokumentet ska vara korrekta utifrån revisionsföretagets egna förhållanden.

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – NOVEMBER 2024

Föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Revisionsföretagens rutiner hänvisar ofta till länsstyrelsernas föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta är förståeligt i de fall revisionsföretaget även bedriver verksamhet som faller in under länsstyrelsens tillsyn, såsom redovisningstjänster eller skatterådgivning. Revisorsinspektionen vill emellertid påminna om att verksamhet som kvalificerad revisorer eller som registrerat revisionsbolag inte omfattas av länsstyrelsernas föreskrifter. Det är i stället Revisorsinspektionens penningtvättsföreskrifter som ska tillämpas (se länk i nedan). Det innebär bland annat att den uppräknade av förenklade åtgärder för kundkännedom som finns i länsstyrelsernas föreskrifter inte kan användas i revisionsverksamheten.

Åtgärder i uppdragen

Vem uppnår kundkännedom?

Kundkännedomen är avgörande för att en revisor ska kunna upptäcka avvikande eller oväntade beteenden hos kunden. Inhämtning av information och dokumentation är ett viktigt första steg i kundkännedomsprocessen, men det handlar också om att skaffa sig en djupare förståelse av kundens verksamhet, dess affärsrelationer och företrädare.

Revisorsinspektionen kan i sin tillsyn se att när inledande åtgärder för kundkännedom och riskbedömning inte utförs av revisorn själv, utan av en stödfunktion eller en teammedlem, så förekommer det inte sällan brister i revisorns faktiska kundkännedom. Detta leder i sin tur till en ineffektiv övervakning, eftersom revisorn i dessa fall saknar förutsättningar för att planera och vidta lämpliga åtgärder för att skydda sig själv och samhället. Revisorsinspektionen vill därför framhålla att det är revisorn – inte revisionsföretaget – som enligt penningtvättslagen ska ha tillräcklig kundkännedom för att bedöma och omhänderta risken för penningtvätt i uppdraget. Det är följaktligen väldigt viktigt med en fullständig och effektiv överföring av information och kunskap från stödfunktionen eller teammedlemmen till revisorn.

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – NOVEMBER 2024

Låg kundriskprofil

Revisorsinspektionen ser inte sällan att bedömningen av kundens riskprofil sätts till "låg" med motiveringen att det är liten eller obefintlig kontanthantering i kundens verksamhet. Rapporter från brottsbekämpande myndigheter (se exempel på länkar nedan) visar emellertid att kontantanvändning är långt ifrån den enda metod den kriminella ekonomin utnyttjar vid penningtvätt. Användandet av bolag och bolagsstrukturer och exempelvis utbetalning av svarta löner förekommer också. Avsaknad av kontanthantering är alltså inte i sig en indikation på att risken är lägre än normalt.

Vidare har Revisorsinspektionen sett att det förekommer att revisionsföretag i rutiner och riktlinjer anger att de uppräknade exemplen på lågriskindikatorer i 2 kap. 4 § penningtvättslagen medför att en kunds riskprofil kan anses vara låg. Revisorsinspektionen vill dock betona att om förekomsten av en eller flera faktorer på listan alltid skulle innebära att risken i en affärsförbindelse är låg, så skulle majoriteten av samtliga svenska verksamhetsutövarers alla affärsförbindelser per automatik kunna anses ha en lägre risk än normalt. Detta är inte lagstiftarens avsikt (se prop. 2016/17:173, s. 513). En samlad bedömning med hänsyn till samtliga relevanta omständigheter måste därför alltid göras vid bedömning av kundens riskprofil.

Dokumentation av penningtvättsåtgärder

Av 11 § penningtvättsföreskrifterna framgår att revisorns åtgärder enligt penningtvättslagen ska dokumenteras på samma sätt som revisionen i övrigt. Det innebär bland annat att dokumentationen ska vara sådan att revisorns arbete går att bedöma i efterhand. Det är emellertid vanligt att dokumentationen endast består av kryssvar på ett fåtal frågor i en generisk checklista. Revisorsinspektionen vill därför påminna om att om checklistor av denna typ används behöver kryssvaren kompletteras med fritextnoteringar så att det i efterhand går att utläsa vilka iakttagelser och slutsatser som ligger till grund för de valda svarsalternativen.

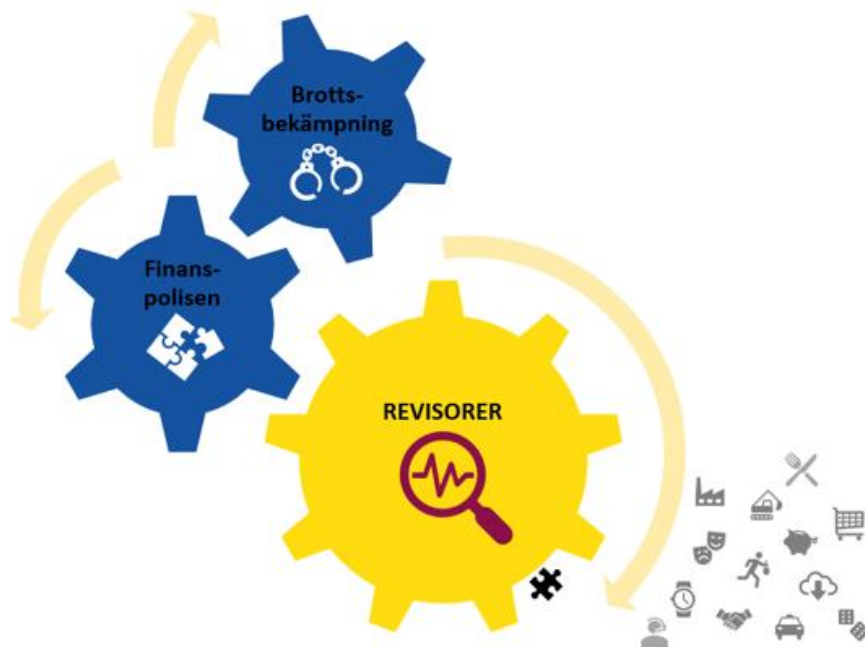
Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – NOVEMBER 2024

Glöm inte att rapportera!

Revisorer utgör en viktig aktör i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Just revisorer sitter på en unik position genom den insyn som de har i olika bolag, den ofta långvariga affärsförbindelsen och tillgången till bokföringsmaterial. Trots detta är antalet rapporter till Finanspolisen om misstänkta transaktioner och/eller aktiviteter alltför lågt.

Om revisorn i sin övervakning av en pågående affärsförbindelse har anledning att misstänka penningtvätt eller terrorfinansiering, eller att egendom annars härrör från brottslig handling, ska uppgifter om alla omständigheter utan dröjsmål rapporteras till Finanspolisen. Tröskeln är alltså förhållandevis låg och det krävs inte att revisorn gör någon mer ingående bedömning av den aktuella aktiviteten eller transaktionen. Även om det som revisorn uppmärksammar inträffat en längre tid tillbaka kan rapporteringen vara av stort värde för Finanspolisen. Informationen i rapporterna är i vissa fall tillräcklig för att brottsförebyggande myndigheter direkt ska kunna öppna en förundersökning, i andra fall kombineras den med annan underrättelseinformation. Oavsett hur de används är rapporterna av stor vikt för arbetet mot den organiserade brottsligheten.

Revisorsinspektionen informerar

ÅTGÄRDER MOT PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM – NOVEMBER 2024

Sammanfattning

Revisorsinspektionen kan konstatera att branschen som helhet alltjämt behöver en ökad förståelse av regelverkets uppbyggnad och de olika åtgärdernas syfte. Detsamma gäller kännedomen om de tillvägagångssätt som kan användas för att tvätta pengar och finansiera terrorism.

ANVÄNDBARA LÄNKAR

Nedan finns ett urval av länkar till information på penningtvättsområdet som revisionsföretag och revisorer kan ha nytta av i sitt arbete.

- [Revisorsinspektionens föreskrifter \(RIFS 2021:1\) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism](#)
- [Samordningsfunktionens film om allmän riskbedömning](#)
- [Nationell riskbedömning 2020/2021 – Sektorsbedömning](#)
- [Nationell riskbedömning 2023/2024 – Neobanker](#)
- [Finanspolisen informerar – Revision av företag kan identifiera misstänkt penningtvätt](#)
- [Finanspolisen informerar – Kriminella nätverk tvättar pengar genom företag](#)
- [Finanspolisen informerar – Finansiella flöden och penningtvätt genom bolag i nätverksmiljöer](#)
- [Finanspolisen informerar – Penningtvätt inom partihandel](#)
- [Nationellt underrättelse centrum – Historikbolag som brottsverktyg](#)
- [GoAML](#)